№ 37 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԱՊՐԻԼԻ 2

1891

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԱՊՐԻԼԻ 2 № 37

ՏԱՍՆ ԵՒ ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարվանը 6 ռուբ. Առանձին համարները 7 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

БՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նոր քաղաքագլուխ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Լորդ Գրենվիլ. Նամակ Ֆրանսիայից. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՕՐՍԱ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Ջէլէբ.

ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱԳԼՈՒԽ

—

Տեղական մամուլի գրեթէ բոլոր օրգաններն արդէն յայտնել են իրանց կարծիքը Թիֆլիսի նոր քաղաքագլուխ իշխան Նիկոլայ Արգուտինսկու մասին:

Միայն „Մշակը“ մինչև այժմ դեռ ևս չէ յայտնել իր կարծիքն իշխանի մասին, և ահա ինչ պատճառով: Մենք անձամբ ճանաչելով իշխան Արգուտինսկուն, գիտենք, որ նա շատ օրինաւոր և ազնիւ մարդ է, սակայն այն էլ գիտենք, որ նա մինչև այժմ կատարելապէս հեռու էր պահում իրան հասարակաց ամէն տեսակ գործունէութիւնից, ուրեմն չէր էլ կարող ցոյց տալ իր որ և է ընդունակութիւններ, իր որ և է արժանաւորութիւններ, որպէս հասարակաց գործիչ: Մի մարդու մասին, որպէս հասարակաց գործչի մասին՝ կարելի է գտնել նրա կենսագրութիւնից,—իսկ իշխան Արգուտինսկի դեռ ևս չէ ունեցել, եթէ այդպէս կարելի է ասել՝ հ ր ա պ ա ր ա կ ա կ ա ն կ ե ն ս ա գ ր ո ւ թ ի ւ ն, այլ եթէ նրա մասին որ և է կենսագրութիւն կարելի էր հաղորդել, դա կը լինէր միմիայն՝ մ ա ս ն ա ւ ո ր կ ե ն ս ա գ ր ո ւ թ ի ւ ն:

Իշխան Նիկոլայ Արգուտինսկի աւարտել է իր ուսումը Օդեսայի (այժմ փակված) լիցէի մէջ, ապա մի քանի տարի ծառայել է Թիֆլիսի նահանգապետի դիւանատանը, յետոյ հրաժարական տալով՝ դարձել է պատւաւոր հոգաբարձու Թիֆլիսի առաջին գիմնազիայի և այնուհետև միշտ պարապել է միմիայն իր մասնաւոր գործերով: Եթէ այդ մի քանի տեղեկութիւններին աւելացնենք և ուրիշ լրագիրներից հաղորդածը, թէ իշխանը սիրում է գրքեր կարդալ և իր տանը լաւ գրադարան ունի,—ահա դա կը լինի իշխ. Արգուտինսկու ամբողջ կենսագրութիւնը: Եւ ուրիշ կերպ չէր էլ կարող լինել մի մարդու կենսագրութիւնը, որը մինչև իր 47 տարեկան հասակը միմիայն մասնաւոր կեանքով է ապրել:

Այդ պատճառով մենք մեզ թոյլ չենք տայ որ և է գուշակութիւններ անել նորընտիր քաղաքագլխի ապագայ գործունէութեան մասին: Կը լինի արդեօք այդ գործունէութիւնն օգտաւէտ, թէ աննշան,—մենք այդ չենք կարող նախատեսնել, քանի որ մարդու անցեալը մեզ ամենևին նիւթ չէ տալիս նրա ապագան գուշակելու համար:

Այն բոլոր գուշակութիւնները, որ անում են մեր մամուլի օրգաններից ոմանք, մենք կատարելապէս ապարդիւն, անհիմն և տարաժամ ենք համարում: Նոյնպէս անտեղի ենք համարում հասարակութեան մէջ լսվող դատողութիւնները: Արդեօք նորընտիր քաղաքագլուխը կը լինի գործունեայ, եռանդոտ մարդ՝—մենք այդ չը գիտենք և չենք էլ կարող իմանալ, քանի որ նրա անցեալը մեզ չէ ներում այդ մասին „այո“ կամ „ոչ“ ասել: Արդեօք իշխանը կը լինի ինքնուրոյն մարդ, անկախ բնաւորութեան և անկախ կարծիքների տէր մարդ, կամ ինչպէս կարծում է „Нов. Обозр.“ թերթը, նա կը լինի միմիայն արտայայտիչ Դումայի այն մեծամասնութեան կարծիքների և ցանկութիւնների, որն ընտրութեան ժամանակ տուել է նրան քուէների մեծամասնութիւն, և որը, նոյն թերթի կարծիքով և կը դառնայ իշխանի քաղաքագլխութեան ժամանակ կ ա ռ ա վ ա ր ո ղ մ ե ծ ա մ ա ս ն ո ւ թ ի ւ ն Դումայում....

Մի մարդ, որն իր ամբողջ անցեալում միմիայն նեղ մասնաւոր կեանք է վարել, մի մարդ, որը երբէք չէ ունեցել որ և է հասարակաց գործունէութիւն, և միայն մօտ 50 տարեկան դարձած՝ նոր է մտնում հասարակաց ասպարէզը,—այդ տեսակ մարդ չէ կարող առաջուց ոչ հասարակաց կարծիքի, ոչ էլ մամուլի քննադատութեան առարկայ դառնալ: Խոհեմութիւնը պահանջում է այդ տեսակ դէպքում սպասել և ոչինչ վճռական կարծիք չը յայտնել, ոչ լաւ և ոչ վատ դատավճիռ չանել հասարակաց ասպարէզի վրա դեռ ևս ոտք չը դրած անձնաւորութեան մասին:

Եւ երբ որ պ. Նիկոլաձէի օրգանում կարդում ենք հետևեալ տողերը, թէ՝ „իշխան Արգուտինսկու ընտրութեամբ այսպէս անուանված օ պ օ զ ի ց ի ա ն՝ կառավարող մեծամասնութեան դեր է ստանում Դումայում“, մենք ընդհակառակն մեզ թոյլ ենք տալիս ցանկութիւն արտայայտել, որ նորընտիր քաղաքագլուխը աշխատէր Դումայի մէջ գործող բոլոր կուսակցութիւններից իրան բարձր պահել և նրանցից ոչ մինին չը պատկանէր, կատարեալ յոյս ունենալով, որ նա այդ կուսակցութիւններից ոչ մինին առիթ չի տայ ասելու թէ ինքը գործիք է դարձել քաղաքային ներկայացուցիչների այս կամ այն խմբի ձեռքում:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

—

Բաթում, 27 մարտի

Չը գիտեմ ինչու համար է պ. Արշակ Ծատուրեան իմ անունը խառնել է իր յօդուածի մէջ («Մշակ» 34). երևի նա իմ յօդուածը լաւ չէ կարդացել: Ես ասել եմ որ Յովհաննիսեան դեռ շատ տարիներ առաջ մի ստորագրութիւն է եղել տուած եկեղեցուն, որով հաստատում էր այդ եկեղեցապատկան հողի եկեղեցուն պատկանելը թէև իր անունով առնված: Ես ասել եմ որ եթէ այդ հարցի մէջ Յովհաննիսեան մեղաւոր էլ լինէր, աւելի մեղաւորը սինօդի 8 տարի քնած հաւատարմատարն էր: Ստել եմ: Եւ միթէ այդ ասելու իրաւունք ունենալու համար, ես պարտական էի 8 տարի առաջ Բաթում լինել:

Ես չեմ ստել նոյնպէս ասելով, որ մաքսատան արտէլը 2000 ռուբլի էր պահանջել թիթեղները սրբելու համար: Նրանք 2000 ռ. պահանջեցին օգուտ քաղելով այն հանգամանքից, որ ուրիշ մշակ իրաւունք չունէր մաքսատուն մտնելու: Քանի որ հրեան իրաւունք էր ուզում ձեռք բերել իր մշակներով սրբել տալ թիթեղները, իսկ մաքսատան կառավարիչը այդ չը թողեց, մնաց որ արտէլը ինքը սրբէ, իսկ որոշ գին դրա համար չը կայ: Ծատուրեանի ասելով հրեան պիտի տայ 8 հազարից 16 հազար. դա մի և նոյն ասել է՝ եթէ մէկից հարցնէք քանի տարեկան է, պատասխանէ 27—84: Ես իմ յօդուածում ուզում էի ասել, որ մաքսատան արտէլը հանգամանքից կօգտվի, միթէ ստել եմ ասել. և միթէ այդպիսի մի անմեղ բանի համար ես պէտք է արտէլի գրքերը տեսնէի:

Ար. Ապ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Վրաց «Իվէրիա» լրագիրը լսել է, որ Թիֆլիսի Միքայէլեան արհեստաւորաց դպրոցում եղած երեք բաժանմունքները (ռուսաց, հայոց և վրաց), պէտք է այսուհետև միացվեն և բոլոր առարկաները դպրոցում կաւանդվեն միմիայն ռուսերէն լեզուով:

—

«Тифл. Листокъ» լրագիրը ասում է թէ սխալ է «Нов. Обозр.» լրագրի հաղորդած լուրը, իբր թէ Թիֆլիսի դատաստանական պալատի նախագահ Գօնչարօվ փոխվում է և նշանակվում է սենատոր: Այդ տեսակ կարգադրութիւն դեռ ևս չը կայ: Նմանապէս սխալ է որ իբր թէ մեր դատաստանական պալատի աւագ-նախագահ նշանակվում է Օդեսայի դատաստանական պալատի նախագահ կոմս Լիլէն, մանաւանդ, որ այդ վերջին պալատի նախագահ ամենևին կոմս Լիլէն չէ, այլ պ. Անֆիլօվ, որը նոր է փոխադրվել այստեղ Թիֆլիսից:

—

ԴԵՐԲԵՆՏԻՑ մեզ գրում են. «Անցեալ փետրվարի 25-ին հասաւ այստեղ տէր-Եղիշէ քահանայ Գեղամեան, որը վեհափառ Կաթողիկոսի հրամանով քննիչ է նշանակված տէր-Աբրահամ քահանայ Սպանդունեանի դէմ եղած մեղադրական գործի:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՋԷԼԷԲ

—

Նրանք սկսեցին դէպի հայոց եկեղեցին քայլել: Հայոց այդ խղճուկ եկեղեցին, որը միայն իր բարձրութեամբ և վրայի փայտեայ եռոտանի—զանգակատնով (կոչնակատեղի) էր զանազանվում միւս խրճիթներից, գտնվում էր գիւղի մէջտեղը և շրջապատված էր մանր ու մեծ կլոր տանիքներ ունեցող խուղերով, որոնց միջից թողված էին մի քանի նեղ անցքեր իբր փողոց:

Հարկահանը և ջէլէբը, որոնք գտնվում էին գիւղի աղբիւրի մօտ, մտան այդ փողոցներից մէկը և ծանր քայլերով անցնում էին խրճիթների առջևից. խրճիթների դռներից երևում էին երբեմն վախկոտ գլուխներ, իսկ եթէ պատահում էր, որ նրանց առջև կանգնած էին լինում մարդիկ, ջէլէբին և հարկահանին տեսնելուն պէս, աւելի ևս կպչելով պատին, ճանապարհ էին տալիս և մի լուռ գլուխ իջեցնում իրանց վրա անգամ չը նայող պաշտօնեաներին:

Հարկահանից և ջէլէբից երկու քայլ հեռաւորութեամբ քայլում էին սուարիները ձեռքերը սրերի վրա դրած և անպատկառ ու հետաքրքիր հայեացքներ գցելով բաց դռներից ներս ու այսայնտեղ երևացող կանանց ու աղջիկների վրա:

Արդէն մթնացել էր, բայց մի պարզ լուսընկայ գիշեր էր:

—Հա՛... դու առաջ այն ասա, սկսեց հարկահանը ջէլէբին դառնալով—որտեղ ճաշեցիր և մինչև այժմ ո՞ւր էիր:

—Ճաշեցի այս հայի մօտ, իսկ մինչև այժմ ման էի գալիս:

—Լաւ ճաշ տուա՞ւ քեզ այդ գեաւուրը:

—Թագաւորի ճաշ, ծիծաղեց ջէլէբը—հաւ մորթեց, փլաւ շինեց, ձուաձեղ պատրաստեց, իսկ նրա սիրուն հարսն էլ մի աման այնպէս սերախառն կաթ դրեց առջևս, որ քիչ մնաց մատներս էլ հետն ուտէի...

—Լաւ բաղդաւոր ես եղել, աղպէր... իսկ ես... այ, լսիր պատմեմ թէ այդ շուն մօլլան ինչպէս պատուեց ինձ, որ քիչ մնաց տունը տակն ու վրա անէի. դեռ այն չեմ ասում, որ ձիուս առջևն էլ սկի գարի չէին լցրել: Բայց, սպասիր կարգով սկսեմ: Հա՛.... գալիս եմ տուն մտնում, տեսնեմ այդ քեաֆթառը էլի հաւաքել է իր մօտ լակոտներին, մէջքը ալիւրի տոպրակին է տուել ու նրանց մէկի բերանը մածուն է կոխում, իսկ միւսը, որ երեսը ու չորսը մածնաթաթախ էր արել, թաւալելով հողերի մէջ իրան զուարթ ծիծաղներ է արձակել տալիս... հայվանը. դեռ համարձակվեց շարունակել իր ծիծաղը, երբ ես ներս մտայ. հազիւ շարժվեց տեղից ու... անամօթ անասունը... ներողութիւն է խնդրում թէ «ծեր եմ, չեմ կարողանում հեշտութեամբ ոտքի ելնել»... Ես, ի հարկէ, խիստ կերպարանք ընդունեցի ու հրամայեցի ինձ ճաշ տալ: —«Ճաշ բերէք էֆէնդիին», գոռաց նա ամեն կողմ գործով զբաղված հարսներին, որոնք բօբիկ ոտներով վազվզում էին խրճիթի մէջ... պիտի ասել, որ դրանց մէջ մէկը կար, որ խիստ գրաւեց ինձ. շան աղջիկը, այնպէս սիրունն է, որ տաս հատ մեր քաղաքցի կնիկ արժէ, վառվռուն աչքեր, սև սիրուն երկար մազեր, վայելուչ հասակ, լիքը կուրծք, մի խօսքով մի լեռնային հուրի—փէրի... որ գայ իմ հարէմը, իմ երկու կնիկներս դուրս կանեմ նրա խաթրի համար...

—Պատմութիւնդ կիսատ թողիր, ծիծաղեց ջէլէբը:

—Հա՛, իրաւ, ծիծաղեց նաև հարկահանը—այդ շան աղջիկը խելքս գլխիցս տարաւ... էն էի ասում.

«Ճաշ բերէք էֆէնդիին», գոռաց ախմախ մօլլան... իսկոյն դրին սինին, մի քանի հատ սև հաց շարեցին վրան, մի կուժ մածուն, մի թաս կաթ, մի կտոր ժ ա ժ ի կ և ուրիշ ոչինչ: Զարմացայ առաջ. «այս ինչ է, գոռացի ես—արիւնս եռ եկաւ—ուրիշ ոչինչ չունէք ուտելու»... «Ներիր, էֆէնդի, պատասխանեց կեղծաւորութեամբ մօլլան—երէկ վերջացաւ միսը, այդ կերէք, մենք մի քիչ թան կամ վ ռ ո շ եփած կը լինենք»: Բարկացայ, դէն հրեցի սինին ու գոռացի. «ես այս չեմ ուտի և ոչ էլ ձեր թանը կամ հոտած վռոշը. ինձ միս տուէք, շուտ»:

—Միս չունենք, ասեց մօլլան:

—Ջունիք, գոռացի ես—մորթեցէք մի գառ ու խորոված պատրաստէք:

—Գառներ քիչ ունենք ու եղածն էլ նախրումն է:

—Ինչպէ՞ս, գոռացի ես կատաղած—ինձ մածունով էք ուզում կերակրել, շուտ, մի հաւ մորթէք:

—Մեր հաւերը բոլորը թխսկան հաւեր են:

—Բարկութիւնս եկաւ, ցատկեցի տեղիցս և ուզեցի սուարիներին կանչել, որոնք դրսումը մի աման մածունի վրա ընկած՝ անյագութեամբ ուտում էին:

—Ուրեմն փլաւ եփեցէք, գոռացի ես վերջին անգամ և լեզուս կծեցի, որ չը բարկանամ, բայց ինչ կասես, եթէ ասեմ, որ այդ անօրէնը համարձակվեց հանդարտութեամբ ասել, որ բրինձ էլ չունեն և որովհետև դեռ ցորենը չեն սկսել աղալու՝ ձաւար ու կորկոտ էլ չէ մնացել: Արիւնս գլխիս խփեց, վեր թռայ տեղիցս, սինին մի կողմ շպրտեցի, սաստութեամբ ինձ վրա նայող մօլլային վազեցի և գոռացի.

—Անհաւատ...

—Ես անհաւատ չեմ, ասեց նա հանդարտութեամբ—ես էլ քեզ նման մուսլիման եմ:

—Անօրէն, գոչեցի ես—այդպէ՞ս ես ընդունում թագաւորի հարկահանին—ապստամբ...

—Ես ապստամբ չեմ, ասում է նա—ես թագաւորի հաւատարիմ ծառան եմ, բայց որ ունեցածս այսքան է միայն, ձեռքիցս էլ ինչ կը գայ. ես էլ եմ մածուն և կաթ ուտում, որովհետև ուրիշ բան չունեմ ուտելու: «Նահլաթ շէյթանին», ասեցի ես լեզուս նորից կծելով, որպէս զի չը կատաղեմ, որովհետև այդ յիմար մօլլայի հանդարտութիւնը կատաղեցնում էր ինձ: Ինչ արած, մի կերպով նստեցի մածունը կերայ, յետոյ թանն տուին, մի լաւ ձուաձեղ էլ բերին վրան լիքը եղ, մի քիչ էլ ալիւրից մեղրով փոխինդ շինեցին, յետոյ իբր մ ա ղ ա կարագ ու մեղր բերին և ես սոփված այսպէս մի անպիտան ճաշ արի, որովհետև չուզեցի բարկանալ ու գերեզմանին մօտ եղող մի ծերունու սիրտը կոտրել, նրա վրա ձեռք բարձրացնել...

—Լաւ համբերութիւն ես ունեցել, ախպէր,

քննութիւնը շարունակուեց մինչև մարտի 17-ը և տէր Եղիշէն հեռացաւ Դէրբէնտից, եկեղեցում երկու անգամ քարոզելուց յետոյ։ Տէր-Աբրահամը ղաղարեցրած է քահանայութիւնից մինչև գործի վերջանալը։ Ի՞նչ հետևանք կունենայ այդ հետաքրքիր գործը, չը գիտենք, բայց հասարակութիւնը երախտապարտ է բարձր հոգևոր իշխանութեանը, որ իր հոգևոր կարիքների վրա վերջապէս ուշադրութիւն է դարձրած։»

—

Շաբաթ, մարտի 30-ին, ԹԻՖԼԻՍԻ Թատրօնում կայացաւ տասն տարեկան ջութակ-ածող Կօստիա Դումչևի կօնցերտը։ Դումչևի ծնողները բնիկ կազակներ են Նօվօչերկասկի կողմերից, և փոքրիկ Կօստիան գրեթէ ինքնուս երաժիշտ է։ Այժմ Նա Ռուսաստանի այլ և այլ քաղաքներում կօնցէրտներ է տալիս, որպէս զի միջոց ունենայ շարունակել իր ուսումը երաժշտական կօնսէրվատօրիայի մէջ։ Ի հարկէ տասն տարեկան երեխան չէ կարող իր Նուագած պիէսաներին տալ այն կատարեալ արտայայտութիւնը, որ կարող է տալ հասակաւոր մարդը. երեխան դեռ ևս ոչ սիրել, ոչ տանջուել է կեանքի մէջ, Նա դեռ ևս չէ կարող ըմբռնել, ուրեմն և արտայայտել կեանքի այն փոթորկալի կրքերը, որոնք մատչելի են միմիայն հասակաւոր, արդէն կեանքի ասպարէզի մի մասն անցած մարդուն։ Բայց դարձեալ փոքրիկ ջութակ-ածողը ունի սրտաշարժ արտայայտութիւն իր ածելու մէջ. և մեր կարծիքով այդ արտայայտութիւնը աւելի ստացական է, քան ինքնուրոյն։ Երեխայ-արտիստը երևի շատ տպաւորվող արարած լինելով, անգիտակցաբար է արտայայտում իր ջութակի վրա այն զգացմունքը, որը ինքն իրացրել է՝ լսելով ուրիշի ածելը։ Ուրիշ կողմից, ինչ որ ինքնուրոյն և բնածին է երևում փոքրիկ վիրտուօզի մէջ,—դա հարուստ յիշողութիւնն է. Կօստիա Դումչևը մօտ 20 պիէսաներից բաղկացած իր ամբողջ րէպէրտուարը ածում է անգիր։ Հասակին համեմատ՝ երեխայի մատների տեխնիկան էլ բաւական զարգացած է։ Մարտի 30-ի կօնցէրտում փոքրիկ Դումչևին ամենից լաւ աջողվեցան Բէրիօի «Կօնցէրտը» (9-որդ), Էրնէսի «Ունգարական ֆանտազիան», Զարզիցկու «Սիրոյ երազը» (սուրդինայով) և Ջայկովսկու յայտնի «Րօմանսը»։ Թէև հասարակութիւնը բազմաթիւ չէր Թատրօնում, բայց Ներկայ գտնվածները բուռն ծափահարութիւններով էին վարձատրում փոքրիկ արտիստին։ Դումչևի երկրորդ կօնցէրտը լինելու է Նոյն Թատրօնում առաջիկայ կիրակի օր, ապրիլի 7-ին։ Պէտք է յուսալ որ աւելի բազմաթիւ հասարակութիւն կը գայ Թատրօն տաղանդաւոր երեխայի ածելը լսելու համար։

—

Կիրակի օր, մարտի 31-ին, ԹԻՖԼԻՍԻ ժողովարանի դահլիճում կայացաւ պ. Լ. Կնինայի կօնցերտը, մասնակցութեամբ Նրա երաժշտական դպրոցի աշակերտուհիների։ Կօնցերտը, որը տրվեց ի պատիւ պ. Կնինայի երաժշտական-մանկավարժական գործունէութեան 25-ամեակի, գրաւեց բազմաթիւ հասարակութիւն դէպի ժողովարանի դահլիճը և առհասարակ շատ աջող անցաւ։ Պ. Կնինային մատուցվեցան մի քանի ընծաներ, ծաղկեայ փունջեր և պսակներ։ Նրա աշակերտուհիները մատուցին Նրան մի գեղեցիկ արծաթեայ սերվիս, պ. Լանկօի կողմից տրվեց յոբելեարին մի արծաթեայ քնար, իսկ Թիֆլիսի արտիստական կրուժօկի կողմից՝ մի դափնեայ պսակ։ Ամենից շատ ծափահարութիւններ ստացան՝ ինքն պ. Կնինա, օրիորդ Պոտկով և օրիորդ Սմիտէն։ Չը Նայելով Ներկայ գտնված բազմաթիւ հասարակութեան, երեկոյթը կատարելապէս ընտանեկան բնաւորութիւն ունէր. հասարակութեան մեծ մասը կազմում էին Նուագող օրիորդների ծնողները, ազգականներն ու բարեկամները։

—

«Кавказъ» լրագրում կարդում ենք. «Կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուի դիւանատան մէջ ստացված է ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրի շրջաբերականը, որի զօրութեամբ լութերականների ծխական հոգևոր դպրոցները մեր երկրում ենթարկվում են, գիւղական հասարակական դպրոցների պէս՝ ժողովրդական դպրոցների տեսուչների վերահսկողութեան։ Այդ առիթով հրամայված է, որ դպրոցների կայքերի քանակութիւնն իմացվի։ Թիֆլիսի Նահանգում այդ տեսակ դպրոցներ 6 հատ են, որոնցից մինը, Պետրոս-Պօղոսեան անուանված դպրոցը Թիֆլիսումն է գտնվում»։

—

«Տարազ» շաբաթաթերթը մի համակրական յօդուած է տպագրել Թիֆլիսի քաղաքագլխի օգնական պ. Իզմայլօվի մասին։ «Այդ համակրելի անձնաւորութիւնը, ասում է շաբաթաթերթը, որը քսան և մէկ տարի շարունակ ամենայն եռանդով և անձնուիրութեամբ Նուիրել է իրան հասարակական գործունէութեան, մնացել է միշտ լաւ հայ, անկեղծ հայրենասէր կովկասցի և իր իրաւունքները ճանաչող ռուս քաղաքացի»։ Իզմայլօվի կենսագրական մի քանի տեղեկութիւններ իր ընթերցողներին հաղորդելուց յետոյ, մանաւանդ շեշտելով այն կէտի վրա, որ քաղաքագլխի այժմեան փոխանորդը մի ժամանակ «Մշակ», «Тифл. Вѣстн.» և «Нов. Обозр.» լրագիրների աշխատակից է եղել, «Տարազը» վերջացնում է Նկատողութիւնը հետևեալ խօսքերով. «Մեզ աւելորդ է այստեղ Թւել պ. Իզմայլեանի արած ծառայութիւնները Թէրև Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան անդամի և Թէրև քաղաքագլխի փոխանորդի, միայն չենք կարող չը կրկնել, որ Նրա ծառայութիւնը քաղաքային դպրոցների խնդրում անփոխարինելի է»։ Մենք կատարելապէս համաձայն ենք շաբաթաթերթի կարծիքի հետ, որ եթէ Իզմայլօվ այժմ հեռանայ իր պաշտօնից, այդ շատ ցաւալի կը լինի, որովհետև Թէև հիմա Նրա Ներկայութիւնը քաղաքային վարչութեան մէջ աւելի անհրաժեշտ է, Թէև Նրան հարկաւոր կը լինի շատ անգամ մրցել զօրեղ կուսակցութիւնների հետ։ Այս րօպէիս քաղաքագլուխը Նոր մարդ է, քարտուղարը Նմանապէս. Իզմայլօվ և Խօսրօեվ միակ փորձված մարդիկ են քաղաքային վարչութեան մէջ։

—

Ռուսաց լրագիրները հաղորդում են, որ հարաւային Ռուսաստանի հրէաները մեծ բազմութեամբ հետզհետէ գաղթում են Թէ դէպի Ամերիկա և Թէ դէպի Պաղէստին։ Առաջ գաղթում էին միայն աղքատները, իսկ այժմ սկսել են գաղթել և ունեւորները, որոնք գաղթելուց առաջ շտապով և աննշան գնով ծախում են իրանց տները և ամբողջ ընտանիքներով անմիջապէս ճանապարհ են ընկնում արտասահման։

—

Կիրակի, մարտի 31-ին, Թիֆլիսի քաղաքային տան դահլիճում կայացաւ Քաղաքային Կրեդիտական ընկերութեան անդամների ընդհանուր ժողովը։ Դիրեկտոր Իշխան Վլադիմիր Բէհբութօվ վերընտրվեց, վերադիտող մասնաժողովի անդամ ընտրվեց Զաքարիա Գրիգորեան, իսկ դիրեկտորի փոխանորդ՝ Վասիլ Շանշեան։ Վերաստուգող յանձնաժողովի անդամները Նորից ընտրվեցան Նախկին անդամներ։ Ժողովը վճռեց տպագրել ընկերութեան 10 տարվայ գործունէութեան հաշիւը։

—

Մարտի 31-ին, Ս. Նշան եկեղեցու օրիորդական դպրոցի շինութեան մէջ Նշանակված էր Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը։ Մամբրէ եպիսկոպոսը, իր տկարութեան պատճառով, որը, ի դէպ է ասել, բաւական երկարատև և ծանր է, անկարող լինելով Ներկայ լինել ժողովին, իր փոխարէն ուղարկել էր Գալստեան քահանային։ Ժողովը չը կայացաւ, որովհետև, կանօնադրութեամբ Ներկայ պէտք է լինէին ընկերութեան բոլոր անդամների,—որոնց Թիւը 200 է,—մի չորրորդ մասը, մինչդեռ Ներկայ եղողների Թիւը հազիւ 25-ի էր հասնում։ Որոշվեց ընդհանուր ժողով գումարել յաջորդ կիրակի, ապրիլի 7-ին, առաւօտեան 10 ժամին, Նոյն շինութեան մէջ։ Յոյս ունենք, որ յաջորդ կիրակի օր, Հայուհեաց ընկերութեան 200 անդամների մէջ գէթ մի 50 բարեխիղճ կանայք կը գտնուեն, որոնք պարտք կը համարեն գալ ժողովին։

—

Մարտի 31-ին Ս. Նշան եկեղեցում պատարագ մատուցվեց, Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան երկու դպրոցների աշակերտուհիների Ներկայութեամբ, և հոգեհանգիստ կատարվեց ընկերութեան բարերարների յիշատակին։ Զարմանալին այն է միայն, որ այդ հոգեհանգստին արժանացած բարերարներից ոմանք դեռ ս ա ղ ս ա լ ա մ ա թ ապրում են....

—

Ապրիլի 7-ին Թիֆլիսի եկեղեցիներում, պատարագից յետոյ, ժամը 12-ին, պէտք է լինի պատգամաւորների ընտրութիւն, Ներսիսեան դպրոցի համար Նոր հոգաբարձուներ ընտրելու։

—

«Врачъ» շաբաթաթերթի № 9-ի մէջ կարդում ենք, որ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ քաղաքային Դուման, դիմելով Պետերբուրգի բժիշկներին, առաջարկեց Նրանց իրանց կարծիքը յայտնելու Կօխի լիմֆայի գործածութեան պիտանիութեան մասին։ Բժիշկները փետրվարի 22-ի Նիստում շատ աննպաստ կարծիք յայտնեցին Կօխի բժշկական մեթօդի մասին։

—

Ռուսաց զինուորական ծառայութեան մէջ գտնվող պրինց Լուի Նապօլէօնի մասին, որը Թիֆլիսումն էր, և այս օրերս միայն Իտալիա ուղեւորվեց՝ իր հօր մահվան առիթով, «Estafette» լրագրին հետևեալն են հեռագրում Պետերբուրգից. «Պրինց Լուի Նապօլէօն խնդիրք է տուել ռուսաց ծառայութիւնից դուրս գալու մասին, և դրա հետ միասին դիմել է Իտալական Թագաւորին՝ խնդրելով, որ իրան ընդունեն Իտալական զինուորական ծառայութեան մէջ՝ կապիտանի աստիճանով»։

—

Մեզ խնդրում են տպագրել հետևեալը. «Ապրիլի 13-ին, երեկոյեան $6^{1}/_{2}$ ժամին, Քաղաքային տան դահլիճում, տեղի կունենայ ԹԻՖԼԻՍԻ ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը։ Ժողովի պարապմունքները լինելու են. ա) անցեալ 1890 Թւի հաշւի ընթերցումն ու վաւերացումը. բ) Նախահաշւի ընթերցումն ու վաւերացումը. գ) Նախագահի և պաշտօնատար ութն անձանց ընտրութիւնը։ Անդամ գրվել կարելի է կենտրօնական գրավաճառանոցում և վարչութեան ու խմբագրական մասնաժողովի անդամների մօտ»։

աֆֆէրիմ քեզ, ասեց Ջէլէբը—ես լինէի տունը տալն ու վրա կանէի։

—Ես էլ պակաս պատուասպահանջ չեմ, պարծեցաւ հարկահանը—բայց ինչ արած, առաջին որ քաղցած էի և երկրորդ՝ որ խեղճս եկաւ այդ ծերունին, մանաւանդ Նրա սիրուն հարսը, որը անշուշտ վախից կը մեռնէր, եթէ ես ղալմաղալ սարքէի... չէ, անպատճառ այդ կնոջ պիտի տիրապետեմ ես, խելքս գլխիցս տարաւ, չես խմանում, ախպէր, հուրի-փերի է կատարեալ... շան աղջիկը... մարդ զարմանում է Թէ ինչպէս սրանց պէս հայվանները այդպէս հուրի-փերիներ են ունենում...

—Ասում ես հարս է չէ, խօսեց Ջէլէբը—ուրեմն մարդ էլ ունի։

—Ի հարկէ, կէս ժամ առաջ տեսայ մարդուն, մի այլանդակ մարդ, երկար, տուռջ, կարմիր Թշերով, մեծ բուռի աչքեր... մարդ ապշում է Թէ ինչպէս են յանդգնում այդպիսի չնչին արարածները այդպէս հուրի-փերի կանանց տէրը լինել...

—Լա՛ւ, լա՛ւ, ծիծաղեց Ջէլէբը—շատ մի տաքանայ, դեռ Նոր ես, եթէ այս կողմերը պտտես, հարիւր հատ այդպէս հուրի-փերիներ. կը տեսնես, մէկը միւսից սիրուն... ա՛յ, հիմա կը տեսնես գեւղուրի հարսն էլ, որը պակաս չէ քո քիւրդի կճէից... հասանք, ա՛յ տես, Թէ ինչպէս մեր հիւրընկալը դրան մօտ կանգնած՝ մեզ է սպասում... ահա և դիմաւորում է մեզ։

Եւ իրաւ, մի մեծ խրճիթի մօտից դէպի Նրանց սկսեց գալ պատկառանօք՝ Սերգօ քէհեան։

Հարկահանը ընդունեց պաշտօնական վեհ կերպարանք և քայլուածք և շատ դանդաղ կերպով գլուխը շարժեց ի պատասխան մօտեցող հայի խոնարհ ողջոյնին։

—Հը՛, Սերգօ, ասեց ծիծաղելով Ջէլէբը—օդան պատրա՞ստ է։

—Հրամանք ես, աղա, ձեր ծառան աղաների օդան պատրաստեց, համեցէք աչքիս, գլխիս վրա, տունը ձերն է։

—Շատ ապրիս, ասեց քիչ դէմքը զուարթացնելով հարկահանը—իսկ լաւ կերակուրներ ունի՞ս։

—Տունը ձերն է, խոնարհ ողջոյն տուաւ քէհեան—ինչ որ հրամայէք, իսկոյն պատրաստ կը լինի։

Եւ մի կողմ քաշվելով, Թողեց հարկահանին և Ջէլէբին, որոնք Ներս մտան խրճիթը։

VII

Սենեակը մտնելու ժամանակ, Ջէլէբ Մուստաֆան Թողեց, որ հարկահանն առաջ անցնի, իսկ ինքն ետ մնաց, մօտեցաւ տանտիրոջ, քաշեց Նրան մի կողմ և ականջին մի բան փսփսաց։ Տանտիրոջ դէմքի վրա երևաց մի ժպիտ և Նա գլուխով հաւանութեան Նշան տուաւ ու կամենում էր հեռանալ։

—Լաւը լինի հա՛յ... ասեց բարձր ձայնով Ջէլէբը։

—Շատ լաւը չէ, բայց կարելի է խմել, պատասխանեց քէհեան։

Այնուհետև Ջէլէբը մտաւ սենեակը, ուր արդէն հարկահանը Նստել էր բարձրում փռված օթոցի վրա և պապիրոս էր շինում։

—Գիտես, քաղցած եմ, դիմեց Նա Ջէլէբին։

—Ես էլ եմ քաղցած, ես պատուիրեցի, որ մի փոքրիկ Նախաճաշ տան, մինչև որ կերակուրներն եփվեն։

—Նախաճա՞շ, էգ խօ շատ կերկարի. Նախաճաշից յետոյ ճաշ և մենք հազիւ մինչև կէս գիշերին պրծնենք ուտելուց. ես չեմ սիրում շտապով ուտել. իսկ Երբ կը սկսենք գործը։

—Մէկ կողմից կուտենք, միւս կողմից գործ կը տեսնենք, ժպտաց Ջէլէբը—ես կը հրամայեմ, որ կանչեն աղախկալ հայերին ու քէչիչին, դու Նրանց կը Ներկայացնես հաշիւդ, յետոյ կը յայտնես, որ ոսկերներն այդ ցանկով պիտի փող հաւաքեն և չունեցողի տաւարներն ինձ Ներկայացնեն՝ և ահա ամեն ինչ կը վերջանայ։

—Այդպիսով գործը շատ կերկարի։

—Ինչու, քանի՞ տուն հայ կայ այստեղ, որ քեզ տալիք ունենայ։

—20 տուն հայ են, բոլորն էլ տալիք են... չէ, այդ կերպով ես մ՛ենս կը տեսնեմ. պիտի կանչել մէկ մէկ բոլորին և պահանջել, իսկ եթէ չունենան, այս գիշեր և եթ ծախել ու առնել Նրանց տաւարները։

Ջէլէբը մի րօպէ չը պատասխանեց, լռութեամբ ծխեց շինած պապիրոսը, շփեց մազերը և ծանրութեամբ ասեց.

—Գիտես ինչ կայ, եղբայր, ես այս գիշեր խակի տրամադիր չեմ տաւար գնելու, մինչև որ ունեցածներս փոխադրել չը տամ Խնուս... տանելը դժուար է։

—Ի՞նչ ասեցիր, տաքացաւ հարկահանը—տրամադիր չես, չը լինի Թէ այլ ես փող չունես։

—Փո՞ղ, ժպտաց Ջէլէբը—դեռ տաս գիւղի բոլոր տաւարները գնելու չափ փող ունեմ. սակայն չեմ կամենում գնած տաւարներից Նախքի կազմել. ես այս գիշեր մտադիր եմ Քօփալ գիւղից տաւարները Խնուս ուղարկել, իսկ էգուց որքան տաւար ուզես՝ կը գնեմ։

—Ո՞վ պիտի տանէ տաւարները։

—Ես մարդիկ գտել եմ։

Այդ միջոցին Ներս էր մտնում տանուտէր Սերգօ քէհեան մի սինիով, որի մէջ դրած կար երկու հատ վանի եփված տառեխներ, հաց, մի շիշ օղի և երկու գաւաթներ։

Հարկահանը տեսնելով շիշն ու ձուկը, զուարթ կերպարանք ստացաւ և գոչեց.

—Ես իմ Աստուածը, Մուստաֆա աղա—այս գեաւուրը լաւ մարդ է եղել։ Ապրիս, Սերգօ քէհեա, լաւ ես մտածել այդ շիշն ու տառեխները բերելով. ի փոխարէն դրանց, քո տուրքերից մի մասը կը բախշեմ քեզ։

—Բայց... կմկմաց տանուտէրը սինին Նրանց առջև դնելով—ես արդէն վճարել եմ տուրքերս.

—Հա՛, ասեց հարկահանը—իմ միտս չէ մնացել, եթէ վճարել ես, ի հարկէ, քօչան կունենաս։

—Քօչանը... զունաթափվեց տանուտէրը—քօչանը փոքր որդիս... միթէ անպատճառ այդ Թուղթի կտորը պէտք է։

Ջէլէբը հասկացաւ Թէ խեղճ քէհեայի քօչանի գլխին ինչ եկած պիտի լինէր, ծիծաղեց և ասեց ծաղրածութեամբ.

—Խեղճ Սերգօ, բանդ բուրդ է, եթէ քօչանդ կորցրել ես. որովհետև իմ բարեկամ Իզէտտին էֆէնդին շատ մոռացկոտ մարդ է, երէկվայ ասածն այսօր մոռանում է։

—Է՛հ, այո՛, սիրելի քէհեաս, աւելացրեց հարկահանը կլանելով մի գաւաթ օղի—իմ խեղճ միտքս շատ սուր չէ. այ, օրինակ, ես մոռացել եմ մինչև իսկ Թէ երէկ ինչ եմ կերել... եթէ քօչանդ կորցրել ես, շատ վատ բան է եղել, որովհետև ես չեմ յիշում, որ քեզնից փող առած լինեմ... չեմ յիշում։

(Կը շարունակվի)

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԼՕՐԴ ԳՐԷՆՎԻԼ

—

Լօնդօնից լրագիրներին հաղորդում են անգլիական նշանաւոր պետական գործիչ լօրդ Գրէնվիլի մահվան մասին, որը երկու անգամ վարել է վերջին ազատամիտ մինիստրութիւններում արտաքին գործերի մինիստրի պաշտօնը։ Երկու անգամ ևս լօրդ Գրէնվիլ նշանաւոր դեր էր խաղում միջազգային քաղաքականութեան մէջ։ Լօրդ Գրէնվիլ իր ամբողջ կեանքի ընթացքում հաւատարիմ մնաց քաղաքական մէկ սկզբունքին, այն է առաջադիմութեան և ազատութեան։ Նա միշտ եռանդոտ պաշտպան էր ազատ առևտրի։

Անգլիական արիստոկրատների մեծամասնութեան նման, նա դեռ շատ երիտասարդ հասակում սկսեց իր քաղաքական գործունէութիւնը համայնքների ժողովում։ Ապա նա մի քանի երկրորդական պաշտօններ կատարեց արտաքին գործերի մինիստրութեան մէջ և պալատում, որից յետոյ նշանակվեց առևտրի բաժնի փոխ-նախագահ։ Այդ պաշտօնը վարելու ժամանակ, նա նպաստեց 1851 թուի համաշխարհային ցուցահանդէսին։ Նոյն թուի դեկտեմբերին, Պալմէրստօնի մինիստրութեան ընկնելուց յետոյ, լօրդ Գրէնվիլ առաջին անգամ յանձն առաւ արտաքին գործերի մինիստրութեան պետական քարտուղարի պաշտօնը։ Այդ ժամանակից, բացի մի փոքր ընդմիջումից, որի ընթացքում նա արտասահմանում կատարեց մի քանի պատուաւոր յանձնարարութիւններ և Լօնդօնի համալսարանի կանցլէրի պաշտօնը ստանձնեց, նա անդամ էր այն բոլոր ազատամիտ մինիստրութիւնների, որոնք իրանց ձեռքումն ունէին Անգլիայի կառավարութեան ղեկը մինչև 1874 թիւը։ Ի միջի այլոց նա արտաքին գործերի մինիստր էր նոյնպէս և ֆրանսպրուսական պատերազմի ժամանակ և Ֆրանսիային մեծ ծառայութիւններ արաւ։

Ջօրջ Լէվէսօն Գօուէր, երկրորդ կոմս Գրէնվիլ, ծնվեց 1815 թւին և 1840 թւին պսակվեց սըր Ակտօնի այրիի հետ, որը դուքս Դալբէրգի աղջիկն էր։ Նա անզաւակ մեռաւ, և այդ պատճառով նրա տիտղոսների և հարստութեան ժառանգ մնում է նրա եղբայր Էդուարդ-Ֆրէդէրիկ-Լէվէսօն-Գօուէր, որը ծնվեց 1817 թւին։

ՆԱՄԱԿ ՖՐԱՆՍԻԱՅԻՑ

—

Պարիզ, 30 մարտի

Զատկի տօներն անցան, այսօր, երկուշաբթի, ամեն ինչ վերջանում է, վաղը խանութները կը բացվեն և Պարիզը նորից կը սկսի իր աշխատանքի օրերը։

Զատիկ! Պարիզում այս մեծ եկեղեցական տօնը ոչնչով չէ տարբերվում միւս հասարակ տօներից, մինչև անգամ Զատկի կիրակին ոչնչով չէ զանազանվում միւս հասարակ կիրակիներից։ Ի հարկէ, եկեղեցական շքեղ արարողութիւնները, հրաշալի երաժշտութիւնը և պատուական երգեցողութիւնը լցնում էին Պարիզի բազմաթիւ եկեղեցիները խուռն ամբոխով, որն առաւօտից մինչև երեկոյ մի դռնից մտնելով, միւս դռնից դուրս է գալիս։ Սակայն այդ ամբոխը սոսկ կանանցից է բաղկացած, իսկ սրճարանները, թատրոնները, հարիւրաւոր զուարճանաց տեղերը հրավիրում են ամբողջ Պարիզը իրանց առօրեայ զուարճութիւններին։ Ոչինչ չը փոխվեց, ոչ ոք չէր ծախսում իր վերջին 100 ֆրանկը նոր հագուստներ կարել տալու, ոչ ոք իր վերջին կոպէկը չէր տալիս կառքի, Զատկի այցելութիւններ անելու, և այլն և այլն։ Մի քանի խանութներ փակ մնացին, մի քանի գործարաններ երկուշաբթի օրը դադարեցրին իրանց գործերը և մի քանի հազար բանւորներ զրկվեցան միօրեայ վարձից, և.... այս բոլորն է։ Պարիզ փոխանակ մի կիրակի, երկու կիրակի ունեցաւ այս շաբաթ և ուրիշ ոչինչ։

—

Քաղաքական աշխարհից ոչ մի նշանաւոր երևոյթ, մինիստրները ցրվում են տօների պատճառով։

Շատ հաճելի տպաւորութիւն գործեց այստեղ ռուսաց Կայսրի այն մեծ համակրութիւնը, որը նա ցոյց տուեց դէպի հանրապետական կառավարութիւնը, նուիրելով Կարնօին այն մեծ շքանշանը։ Մեր քաղաքում, ինչպէս և ամբողջ Ֆրանսիայում այժմ մի մեծ ձգտումն է նկատվում դէպի ռուս-ֆրանսիական դաշնակցութիւնը։ Ընդհանուրի կարծիքով, Ռուսաստանը պէտք է միանայ Ֆրանսիայի հետ, Գերմանիայի և ընդհանրապէս եռեքպետեան դաշնակցութիւնը հարուածելու համար։

Այս մի ուրախալի երևոյթ է, և Ֆրանսիան այն զգացմունքի մէջ, որ Եւրոպայում նա գոնէ մի բարեկամ պետութիւն ունի, մխիթարութիւն և նոր ույժ է գտնում այս դժուար հանգամանքներում։

Բայց կա՞յ արդեօք մի պաշտօնական գրաւոր դաշնակցութիւն այս երկու պետութիւնների մէջ։ Ֆրանսիան կարող է արդեօք, սպառնական և անխուսափելի պատերազմի մէջ մտնել Գերմանիայի հետ, յոյս դնել Ռուսաստանի օգնութեան վրա։ Այս մեզ յայտնի չէ։ Երկու ազգութիւնների բարեկամութիւնը անհերքելի է։ Գերմանիայում այդ գիտեն և խոր[թ] են նայում այս յարաբերութիւնների վրա։ Բայց այս բարեկամական ցոյցերը կը հասցնե՞ն մեզ պաշտօնական դաշնակցութեան Ռուսաստանի հետ—չը գիտենք։

Հասարակական կարծիքով այս դաշնակցութիւնը արդէն կայացած է և այդ համոզմունքը այնքան քաղցր է Ֆրանսիայի սրտին, որ եթէ նա սխալվի, այդ մի մեծ հարուած կը լինի նրա սրտին։ Թէ կառավարութիւնը, որն այժմ Տօնկինում ռուսաց Թագաժառանգին այդքան պատիւներ է անում, որը այս օրերս ռուսաց դեսպանին Legion d'honneur-ի բարձր շքանշանն է նուիրում, որը վերջապէս ամեն միջոց գործ է դնում ռուսաց կառավարութեանը հաճելի լինելու, և թէ հասարակութիւնը, մինչև վերջին դռնապանը, որն աշխատում է սիրալիր և հիւրասէր լինել դէպի իւրաքանչիւր ռուս,—բոլորը հպարտ են այս բարեկամութիւնով։ Այս փայփայումն հասնում է մինչև անգամ ծայրայեղութեան և կատակային երևոյթների։ Այսպէս եղաւ կօզակների ատաման Աշինովի դէպքը, որը ծիծաղ յարուցեց Ռուսաստանում։ Այս Աշինովը, Սագալլօի ծաղրելի հերոսը, յանկարծ Պարիզի ամենահետաքրքիր անձնաւորութիւնը դառաւ և մուտ գործեց արիստոկրատ սալօնները, ոչ մի բառ ֆրանսերէն չիմանալով։ Ջարկը տուեց տիկին Էդմօնդ Ադան, որի սալօնը Պարիզի ամենաշքեղ սալօններից մէկն է և որն «ի պատիւ ատաման Աշինովի» առանձին երեկոյթ սարքեց, կարծելով թէ այդ կօզակը ռուս կառավարութեան ներկայացուցիչն է։ Եւ մի ամբողջ շաբաթ լրագիրները զբաղված էին «Աշինովի դէպքով», մինչև որ այդ բաղդախնդիր ատամանը չը հրաւիրվեց ռուսաց դեսպանից 24 ժամում թողնել Պարիզ և վերադառնալ Ռուսաստան։

Մի և նոյն կերպով բացատրվում է և կապիտան Վլինսկի ընդունելութիւնը, որովհետև նա տոռվ Մոսկվայից եկաւ այստեղ և այլն....

Լրագրութիւնը սկսել է հետաքրքրվել ռուսաց կեանքով. ամեն օր մի նոր բրօշիւր, մի գիրք է հրատարակվում ձեր երկրի մասին։ Աշխատում են, ուսումնասիրելով ռուսաց կեանքը, ընտելանալ նրան և աւելի մօտենալ այդ բարեկամ ազգին։

Վերջապէս Մոսկվայում բացվելի ֆրանսիական ցուցահանդէսը մի առիթ է ռուսաց հետ աւելի սերտ յարաբերութիւններ կապելու և այսպիսով առևտրական բարեկամութիւնն էլ հաստատելու։

—

Անցեալ կիրակի, երեկոյեան «Grant-Orient» անուանված դահլիճում կայացաւ հայ ուսանողների երաժշտական երեկոն, տիկին Ժիւլիէտ Ադանի հովանաւորութեան ներքոյ։ Երաժշտութիւնից յետոյ պարում էին մինչև ժամը 4-ը։

Երեկոն բաւական ոգևորված էր, ներկայ էին մի քանի բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ։ Դժբաղդաբար տիկին Ադան չը կարողացաւ ներկայ լինել իր հովանաւորած երեկոյթին, և ի հարկէ, նրա ներկայութիւնը աւելի մեծ շքեղութիւն կը տար խնճոյքին։ Լրագիրները մեծ համակրանքով խօսեցին այդ երեկոյթի մասին, գտնելով մինչև անգամ, որ նա այս սեզօնի ամենաուրախ երեկոններից մէկն էր։ Առհասարակ երևում էր, որ հասարակութիւնը հետաքրքրութիւնով էր եկել. նաև լրագիրների խմբագիրները թուղթ և մատիտ ձեռքներին նկատողութիւններ էին գրում «հայ հասարակութեան» մասին։ Ցաւակցաբար «հայ հասարակութիւնը» շատ սակաւաթիւ էր այս երեկոյթին։

Մենք խորհուրդ կը տանք յարգելի ուսանողներին, որ նրանք այդ երեկոյթներին մի քիչ արևելեան կերպարանք տան երաժշտութեան մէջ, և ազգային երգեր երգել, կենդանի պատկերներ ներկայացնել։

Այդպիսով կարելի կը լինի հետաքրքրել Պարիզի հասարակութիւնը, որին ի հարկէ դժուար է «եւրոպական երեկոյթներով» գրաւել և 10 ֆրանկներ վճարել տալ։ Այս անգամ հայկական երկու կտոր միայն կար. մէկը «Արաքսի» թարգմանութիւնը, որը հիանալի կերպով կարդաց տիկին Դիւբուա, միւսը Կորգանովի բանաթին, որը ածեց օր. Գասկուան (Gascoin)։

Ֆ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Վիէննայից հեռագրում են, որ շատերը այդտեղի վաճառահանողներից առևտրական դատարանի միջոցով բողոք են ներկայացրել կառավարութեանը, պնդելով որ աւստրիական Դունայեան նաւագնացական ընկերութեան կողմից պայմանագրութիւն կապելը իշխ. Գագարինի ընկերութեան հետ կը վնասէ Աւստրիայի առևտրին աքնելքի հետ։

—«Le Matin» լրագիրը հաղորդում է, որ Վիկտօրիա անգլիական թագուհին, որը ինչպէս յայտնի է, այս րօպէիս Ֆրանսիայի Գրաս քաղաքումն է գտնվում, սիրալիր կերպով ընդունվեց Ֆրանսիայում թէ կառավարութեան և թէ ժողովրդի կողմից։ Թագուհին այդ սիրալիր ընդունելութեան պատճառով շնորհակալութեան հեռագիր է ուղարկել հանրապետութեան Նախագահ Կարնօին։

—Ֆրանսիական լրագիրները հաւատացնում են, որ իշխան Բիսմարկի հակառակորդը ընտրութիւնների ժամանակ լինելու է առաջադիմական կուսակցութեանը պատկանող մի ոմն Ադլօվ, մի պանդոկատէր։ Լրագիրներն աւելացնում են, որ մի ժամանակ (այն է 1872—1876 թ.) այդ նոյն Ադլօվ կապալով վերցրած ունէր Ֆրիդրիխսրուէ կալուածքը և շատ անգամ իր մօտ հիւրասիրել է եղել Բիսմարկի ընտանիքը։

—Այս օրերս անգլիական արտաքին գործերի մինիստրը՝ իր արտասանած մի ճառում ասեց, որ եւրօպական խաղաղութիւնը կատարելապէս ապահով դրութեան մէջ է։

—Բէլգրադի մի լրագիր հաղորդում է, որ իբրև թէ Սօֆիայի յայտնի սպանութեան ժամանակ, Ստամբուլօվն էլ մի թեթև վէրք է ստացել. գնդակը անցել է նրա ականջի մօտով և մի քիչ չանգռել է։

—Սերբիական մի քանի լրագիրներ հաղորդում են, որ Նատալիա թագուհու և Միլան թագաւորի մէջ տարաձայնութիւնները դեռ շարունակվում են՝ ահագին դժուարութիւններ պատճառելով երկրի կառավարութեանը։

—Սպանիական լրագիրները հաղորդում են. «Վերջին ժամանակներս սպանիական խնամակալուհի թագուհու անունով այնքան շատ ընծաներ են ստացվում, որ այլ ևս չափը անցել է, և պալատական վարչութիւնը յայտնել է, որ անհնարին է այնքան նեղութիւն պատճառել թագուհուն, միշտ և անդադար նրան ընծաներ ներկայացնելով, որոնք ահագին քանակութեամբ ամեն օր ստացվում են՝ Ֆրանսիայից, անյայտ անձնաւորութիւններից»։ Ֆրանսիական «Paris» լրագիրը այդ առիթով հարցնում է. «Այդ ո՞վ է այդպիսի մեծ քանակութեամբ ընծաներ ուղարկում թագուհուն։ Չը լինի թէ մի որ և է միլիօնատէր է, որ ձգտում է իր բազմաթիւ ընծաներով գրաւել Ալֆօնս XII-ի այրու սէրը»։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Figaro» լրագիրն ասում է, որ ինքն հաստատ տեղեկութիւններ է ստացել նորերս վախճանված ժէրօմ Նապօլէօնի հարստութեան մասին։ Ասում էին, որ նա մեծ հարստութիւն է թողել, որը պէտք է անցնի նրա որդուն՝ պրինց Լուի Նապօլէօնին։ Ցայտնվում է, որ նրա ամբողջ հարստութիւնը $2^1/_2$ միլիօն ֆրանկ է։ Հանելուկը բացատրվում է շատ հասարակ կերպով,—ասում է «Figaro»,—պրինցի սիրուհին ընծայել է նրան 2 տղայ....

*
* *

Դատաւորը դիմում է գողութեան համար դատապարտվածին.

—Սրանից առաջ երբէք դատապարտված չէ՞ք եղել գողութեան համար.

—Լաւ չեմ յիշում, պարոն դատաւոր, միայն հաստատ կարող եմ ասել, որ վերջին հինգ տարվայ ընթացքում բնաւ գողութիւն արած չեմ.

—Վերջին հինգ տարին....

—Այո, որովհետև այդ ամբողջ ժամանակը բանտումն էի։

*
* *

Այս ապրիլ ամսին, հինգ հոգի եապօնացի ճանապարհորդներ գալու են Ռուսաստան և նրանց թւում եապօնացի յայտնի ուսումնական իօօմի։ Այդ ճանապարհորդները դիտաւորութիւն ունեն մի պտոյտ անել ամբողջ Ռուսաստանում, երկրի հետ ծանօթանալու համար։

*
* *

Կրօնուսոյցը դիմում է աշակերտին.

—Ի՞նչ բան է հրաշքը.

—Չը գիտեմ, պարոն վարժապետ.

—Եթէ դու, օրինակի համար, գիշեր ժամանակ տեսնէիր, որ երկնքի մէջտեղ արեգակն է կանգնած, դա ինչ կը լինէր....

—Դա լուսինը կը լինէր, պարոն վարժապետ։

*
* *

Էմիլ-Զօլայի «Դրամ» (L'Argent) վերնագրով նոր րօմանը, իր լոյս տեսած առաջին օրը վաճառվել է 72,000 օրինակ։

*
* *

Վերջին օրերս Պարիզում ներկայացրած «Le Mage» օպէրան, տելեֆօնի միջոցով, որը նոր է բացվել Ֆրանսիայի և Անգլիայի մէջ, լսեց և Լօնդօնի թատրօնի հասարակութիւնը։ Թէ օրկէստրը և թէ երգիչների ձայնը լսվում էր կատարելապէս պարզ և որոշ կերպով։

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 30 մարտի։ Հրատարակված է օրէնք, որը վերաբերում է Թուրքեստանում ծխախոտի տուրքի կանօնադրութիւնը գործադրելուն և այդ կանօնադրութեան 171 յօդուածը լրացնելուն։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 30 մարտի։ Պաշտօնական հեռագիրը Գօնգ-կօնգից հաղորդում է, որ Թագաժառանգ Ցեսարեվիչն երկու օր մնաց կանտօնում, ուր նրան հանդիսաւոր կերպով դիմաւորեցին փոխարքան, իշխանութիւնը և ազգաբնակութիւնը։ Նորին Բարձրութիւնը ներկայ էր պաշտօնական ճաշին, որտեղից պտտեց քաղաքը և չորեքշաբթի երեկոյեան վերադարձաւ Գօնգ-կօնգ։ Երէկ երեկոյեան պէտք է ուղևորվէր Խանկօու։—«С. Пет. Вѣд». լրագիրը լսել է, որ մէշչանների դասակարգին վերաբերեալ օրինագծերի մշակութիւնը կը վերջանայ ընդհանուր ժողովրդագրութիւնից յետոյ։ Այժմ սկզբունքով վճռված է, որ մէշչանները գոյութիւն կունենան իբրև քաղաքային առանձին դասակարգ։—«Гражданинъ» լրագիրը լուր է հաղորդում, որ ֆինլանդական մեծ իշխանութեան ստատս-սեկրետարի պաշտօնի վրա, գեներալ Էրնրօտի փոխարէն, ինչպէս ասում են, կը նշանակվի գեներալ Դէն։

ԼՕՆԴՕՆ, 30 մարտի։ Մանիպուրում ապստամբութիւնը ճնշված է։ Իշխանաւորի ժառանգը՝ անգլիական գերիներին ծեծելու համար՝ մահվան պատժի է ենթարկված։

ԲԵՐԼԻՆ, 31 մարտի։ Րէյխստագին ներկայացրած են հարիւրաւոր նոր խնդրագրեր՝ հացահատիկների մաքսը քչացնելու դէմ, այլ և աւստրօ-գերմանական առևտրական դաշնագրի դէմ։

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ, 31 մարտի։ Աշնանացանի դրութիւնը մինչև ապրիլի 1-ը այնքան լաւ է, որքան եղել է 1882 թւին

ՎԻԷՆՆԱ, 31 մարտի։ Երէկ կէսօրին Հօֆբուրգում տեղի ունեցաւ րէյխսրատի երկու ժողովների հանդիսաւոր բացումը։ Հանդիսին ներկայ էին՝ էրցհերցօգները, մինիստրները և դեսպանները։ Կայսրը, որին դիմաւորեցին կեցցէներով, կարդաց գահական ճառը, որի մէջ յոյս յայտնեց, որ առաջիկայ նստաշրջանը կը լինի պտղաւէտ աշխատութիւնների, տնտեսական պահանջների, լրացման, սօցիալական անտագօնիզմների հնարաւոր համաձայնութեան և գիւղատնտեսութեան հովանաւորութեան շրջան։ Գահական ճառի մէջ արտաքին քաղաքականութեան մասին ասված է. «բոլոր պետութիւններից մենք ստանում ենք տեղեկութիւններ, որոնք մատնանիշ են անում այն բանի վրա, որ նրանց ջանքերի գլխաւոր առարկան—խաղաղութեան պահպանութիւնն է։ Այդ հանգամանքը, այլ և մեր բարեկամական յարաբերութիւնը դէպի բոլոր պետութիւնները, ինձ իրաւունք են տալիս յոյս յայտնել, որ այն խաղաղ տարիները, որոնցով օգտվել է պետութիւնը, սրանից յետոյ էլ կը շարունակվեն։ Այդ խօսքերն արտասանած ժամանակ ներկայ եղողները ոգևորված կերպով «կեցցէ» գոչեցին։

ԳՕՆԳ-ԿՕՆԳ, 31 մարտի։ Երէկ երեկոյեան Թագաժառանգ Ցեսարեվիչ Գօնգ-կօնգից ուղևոր-

վեց ֆունտ և նաւթը, չհաշուած երկու հաստա-
րի ուղևորներին:

ԱԼԺԻՐ, 31 մարտի: Ռուսաց «Ադմիրալ Կորնի-
լով» նաւը մեծ իշխան Գէորգի Ալեքսանդրովիչի
հետ պատուեց հանդիսաւոր ընդունելութիւն, ուղևորուել
դէպի Կորսիկա և Սիցիլիա կղզիները:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 31 մարտի: Երեկ վախճանուեց
զինուորալ Սանդամով:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 ապրիլի: Մինիստրների և առան-
ձին բաժինների գլխաւորների չրջաբերականով
յայտնուած է երկու Բարձրագոյն հրաման, անվեր-
կառավարել այս օրէնքը, որով արգելւում է ամեն
տեսակ ընծայաբերութիւններ անձնավ բարձրագոյն
տան անձանց և կառավարական հիմունքի յարկան-
ներ տանել:

ԲԵՌԼԻՆ, 1 ապրիլի: Մեկան յանձնեց լեհա-
ժողովրդներին մի գրութիւն, որով յայտնում է, թէ
ուզելի առաւ ունենալով պետական համաձայնու-
թիւնը, նրա համար և երկրից և չի վերա-
դառնալ մինչև Թագաւորի չարժման դառնալը:
Սկսուցչների ապրումութեամբ լուսաւորում այդ
կառավարութեան գործերին, յանձնարարելով կառավա-
րութեան պատիւ մայր-Թագուհու վրա, որպես
զի նա նա, երկրի չունենալ ոչինչ առավ ունենա-
լով, նորա տեսակ քաղի անմի:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Մարտի 29-ին

Լոնդոնի վրա 10 ֆունտ արժէ	. .	83 ր. 75 կ.
Բերլինի վրա 100 մարկ —	. .	41 › 05 ›
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ —	. .	33 › 20 ›

Ռուբլի — — արժէ	. . 6 ›	74 ›
Մաքսային կուպոնները —	. . 134 ›	50 ›
Արծաթ —	. . 1 ›	05 ›
Բորսային դիսկոնտները —	. . $3^{3}/_{4}$ և 5% ›	
Պետ. բանկի 5% տոմս —	. . 102 ›	50 ›
— — — 2-րդ —	102 ›	12 ›
— — — 3-րդ —	100 ›	50 ›
— — — 4-րդ —	100 ›	50 ›
— — — 5-րդ —	100 ›	50 ›
— — — 6-րդ —	101 ›	50 ›
6% ոսկեայ ռենտա	143 ›	50 ›
4% ոսկեայ փոխառութիւն	— ›	— ›
Արևելեան 5% փոխառ. 1-ին չրջ.	102 ›	37 ›
— — 2-րդ —	102 ›	— ›
— — 3-րդ —	102 ›	62 ›
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	237 ›	50 ›
— — երկրորդ —	221 ›	50 ›
Պետական երկաթուղային ռենտա .	104 ›	87 ›
$5^{1}/_{2}$% ռենտա	100 ›	— ›
4% ներքին փոխառութիւն . . .	97 ›	75 ›
5% գրաւ. Թղթ. ազն. կալ. բանկի	102 ›	— ›
$5^{1}/_{2}$% վկայակ. գիւղ. հող. բանկի	102 ›	— ›
$4^{1}/_{2}$% գրաւական Թղթեր կալուած. փոխ. կրեդիտ. ընկեր. Ստամբ.	134 ›	87 ›
— — — — Թղթաց.	101 ›	25 ›
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օբլիգացիաները	102 ›	12 ›
Մոսկուայի քաղաք. օբլիգացիաներ	101 ›	12 ›
Օդեսայի — —	102 ›	12 ›
Թիֆլիսի — —	98 ›	50 ›
Գրաւ. Թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի	101 ›	50 ›
— — Քութայիսի —	101 ›	50 ›

Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութիւնը հանդարտ է:

Խմբագիր-հրատարակող՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր

Միայն ֆաբրիկային այդ մարկա կրելով, վաւեր է համարվում.

Huste-Nicht
Gerichtl. geschützt

ՄԻ՛ ՀԱԶԻՐ

Մեղրից և խոտերից պատրաստուած մալց-էկստրակտ և կոնֆէտներ
Լ. Գ. ՊԵՏՇ ԵՒ ԸՆԿ. ԲՐԷՍԼԱՈՒԻ ՄԷՋ:

Քիմիական վերլուծութեամբ և բժշկական փորձերով ապացուցված է, որ այդ պրէպարատները չեն պարունակում առողջութեան համար որ և է վնասակար բաղադրութիւններ, և այդ պատճառով նրանց ներմուծումը Ռուսաստան և նրանց այդտեղ ծախելը թոյլատրված է:

ԳԻՆԸ. չիշը 1 ր. 25 կ. և 2 ր. 40 կ. կոնֆէտները 30—50 կոպ.:

Գլխաւոր պահեստ Ռուսաստանում
Վ. ԱՈՒՐԻԽԻ մօտ
ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ, Կօլօկօլնայա $^{18}/_{19}$
վաճառվում է Ռուսաստանի բոլոր դեղագործարաններում և դեղատներում:

12—16 (ամսի 1 և 15)

Թիֆլիսի Ազնուականների բանկի թատրոնում,
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, ԱՊՐԻԼԻ 4-ին,
Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆՑ
կը տայ
մասնակցութեամբ հայ դերասանական խմբի
պատկերներ ողբերգութիւնից
ՈՒՐԻԷԼ ԱԿՈՍՏԱ
Տոմսակները կարելի է ստանալ թատրոնի կասսայում:
ՏԵՂԵՐԻ ԳԻՆԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆՆ Է:
Սկիզբն է 8 ժամին երեկոյեան: 1—2

Լոյս տեսաւ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
(պատկերազարդ)
ԼԻՐ ԹԱԳԱՒՈՐ
(ըստ Շէքսպիրի)
Գինը 5 կոպէկ

Լոյս տեսաւ
ժողովրդական ընթերցանութեան համար
ԱՅՆՏԵՂ ԵՒ ԱՅՍՏԵՂ
Գրիգոր Արծրունու
Գինը 10 կոպ.

ԹԵՄԻՍ ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ կարգադրութեամբ նշանակված է առաջիկայ ապրիլի 7-ին, կիրակի օրը, ս. պատարագից յետոյ ժամը 12-ին կատարել պատգամաւորների ընտրութիւն Ներսիսեան ազգային հոգևոր դպրանոցի նոր հոգաբարձուաց ընտրութեան համար: Ուստի մեծապատիւ ծխականները հրաւիրվում են չնորհ բերել նշանակեալ օրը իւրաքանչիւրը իր եկեղեցին մասնակցելու յիչեալ ընտրութեանը: Ամեն մի ծխական ընտանիքից ընտրող կարող է լինել մի անձն, և նա պէտք է ունենայ հասակ ոչ պակաս քան 25 տարեկան:
Թիֆլիսի եկեղեցիների բարեկարգութեան վերատեսուչ՝ Յովհաննէս քահանայ Մարտիրոսեանց: 1—3

ՎԻԷՆՆԱՅՈՒՄ
ՊՕՂՈՍ ՔԻՒՐՔՉԵԱՆ, կօմիսիօնէր և թարգման ռուսաց և հայոց լեզուի, առաջարկում է իր ծառայութիւնները պ.պ. ճանապարհորդներին և վաճառականներին և այլն:
ՀԱՍՑԷՆ. P. Kurktschianz, WIEN, Radetzky Strasse № 4.
Իսկ հեռագիրների համար. Kurktschianz Wien.
1—16 (և. շ.)

Съ ранней весны во многихъ мѣстностяхъ Россіи начинается переселенческое движеніе. Факты послѣднихъ лѣтъ показываютъ, что изъ года въ годъ возрастаютъ размѣры движенія и число нуждающихся переселенцевъ. За прошлый годъ только черезъ Тюмень прошло болѣе 36,000 душъ; большинство изъ нихъ находилось въ крайней нуждѣ. Самая малая, но своевременная помощь этимъ людямъ имѣетъ большое значеніе.

Посему Комитетъ Общества для вспомоществованія нуждающимся переселенцамъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что дѣйствительные члены Общества взносятъ въ кассу его *десять* рублей ежегодно, а пожизненные—*сто пятьдесятъ* рублей единовременно. Денежныя и вещевыя пожертвованія, а также всѣ заявленія Комитету направляются въ *Канцелярію Общества для вспомоществованія нуждающимся переселенцамъ—С.-Петербургъ, Невскій 65.* Личныя заявленія Комитету принимаются такъ же, въ канцеляріи Общества, по Пятницамъ, отъ 2 до $3^{1}/_{2}$ часовъ дня. Казначей К. М. Сибиряковъ принимаетъ по дѣламъ Общества у себя на квартирѣ (С.-Петербургъ, Сергіевская, 67) по Вторникамъ и Субботамъ отъ 12 до 1 часа дня. Должностными лицами Комитета состоятъ: предсѣдателемъ—В. А. Ратьковъ-Рожновъ, товарищемъ предсѣдателя—М. Н. Капустинъ, казначеемъ—К. М. Сибиряковъ и секретаремъ—А. А. Пороховщиковъ. 1—3

ՋԻԹԱՀԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Յ. ԹԱՅԻՐՕՎԻ ԵՒ Կ. ԱԼԻԽԱՆՕՎԻ
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Սրանով յայտնում է, որ գործարանի արդիւնքներից ՍԵՂԱՆԻ ԸՆՏԻՐ ՁԷԹԸ փունտանոց և երկու փունտանոց սրուակներում, նոյնպէս և ՀԱՍԱՐԱԿ ՁԷԹԸ վաճառվում են հետևեալ խանութներում. 1) ԴԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ վաճառման ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ մէջ, 2) Ա. Պ. ՅԱԿՈԲՕՎԻ մօտ, Գօլօվինսկի պրօսպէկտում, իչխան Մուխրանսկու տանը, 3) ՇԱԳԻՆԻ „Русская торговля" անունով մագազինում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտում, իչխ. Օրբէլեանիի տանը, 4) ԴԻԴ-ՋՈՒՐԱԲՕՎԻ մօտ, Պուշկինսկի փողոցում, տուն Բէկթաբէգօվի, 5) ՄԻՐԶԱԽԱՆՕՎԻ մագազինում, Պուշկինսկի փողոցում Միրիմանօվի տանը, 6) „Надежда" անունով ԲԱԺԲԷՈՒԿ-ՄԷԼԻՔՕՎԻ մագազինում, Միխայլօվսկի փողոցում, Ուլանցօվի տանը, 7) Դ. ԲԱԿԱՐՕՎԻ մօտ, Նիկօլաեվսկի փողոցում սեփական տանը, 8) Ա. ԽՈՒԴԱԴՕՎԻ մօտ, Նիկօլաեվսկի փողոցում, տուն Լօնգօի, 9) Մ. ԱՍԱՏՈՒՐՕՎԻ մօտ, Միխայլօվսկի փողոցում, Սլիվիցկու տանը, 10) ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԴՈՒՔԱՆՈՒՄ, Սօլդատսկի Բազարում, 11) ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԴՈՒՔԱՆՈՒՄ Թուրքերի Մայդանի վրա և 12) ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԴՈՒՔԱՆՈՒՄ Հալաբարի հրապարակի վրա:
ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ սեղանի ձէթը, ԱՌԱՆՑ ԱՄԱՆԻ վաճառվում է ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ վերոյիչեալ ԵՐԵՔ ԴՈՒՔԱՆՆԵՐՈՒՄ: 9—10

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET COM.
ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Շոգենաւերի կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ դէպի ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբթը մի անգամ, չորեքշաբթի 9/21 յունվարից սկսած ԵՒ ՓՈԽԱԴԱՐՁ
Բաթումից Մարսէլ, մտնելով Տրապիզոն, Սամսոն, և Կ. Պօլիս:
ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ ԴՈՒՐՍ ԵՆ ԳԱԼԻՍ

Չորեքշաբթի, 27 մարտի (8 ապրիլի)	շոգենաւ	ԱՆԱՏՕԼԻԱ	— ԳԱՐՐԻԳ
— 10/22 ապրիլի	—	ՄԻՆԳՐԵԼԻԱ	— ԺԻՐՈՒԷՆ
— 24 ապրիլի (6 մայիսի)	—	ՍԻՐԿԱՍԻ	— ԲՕՇԷԼ
— 8/20 մայիսի	—	ԱՆԱՏՕԼԻԱ	— ԳԱՐՐԻԿ

և այլն, երկու շաբաթ մի անգամ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ օրերը, 4 ժամին կէսօրից յետոյ:
Տօմսակների գները ուղղակի երթևեկութեան Բաթումից դէպի Պարիզ խիկական գնից պակսեցրած են:

Տեղեկութիւնների համար ճանապարհորդների և բեռների մասին թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան ագէնտներին. ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ պ. Գարանիօնին, Նաբերէժնայա, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պ. Վիկտօր դ'ԱՐՆՕԻՆ, Միջին-փողոցում, նախկին գեներալ Տէր-Ասատուրօվի տանը, ԲԱԳՈՒՈՒՄ, Սամուէլ Դիլգարօվին, Կօլիւբիակինսկայա հրապարակ, և ՆՕՎՕՐՕՍԻՅՍԿՈՒՄ պ. Լուի Րընօին: 5—10 (և. շ.)

ԲԺԻՇԿ ՊՐԷՕԲՐԱԺԷՆՍԿԻ

Մասնաւորապէս բժշկում է էլէկտրականութեամբ, ֆարադէական և գալվանական հոսանքով ձեռքերի և ոտների անդամալուծութիւնից, ռէվմատիզմից, ներվային հիւանդութիւններից և կօրակուրայից (մկանունքների անդամալուծութիւն), բժշկում է կոյրերին և խուլերին անդամալուծութիւնից և նոյնպէս ընդունում է կանայք հիւանդութիւններով և սիֆիլիսով տկարներին:
Հիւանդների ընդունելութիւնը ամեն օր, առաւօտեան 9 ժամից մինչև 12 ժամ և երեկոյեան 7 ժամից մինչև 8 ժամ: Տուն Պօպօվի Միքայէլեան փողոցի անկիւն № 9 և Ելիսավէտինսկայա № 2, ինտենդանտութեան մօտ, Վօրօնցօվեան կահաւորված սենեակների դիմաց:
Домъ Попова, уголъ Михайловской ул. № 9 и Елисаветинской № 2, противъ Воронцовск. номеровъ. 1—10

ՍԵԴՐԱԿ ԹԱՐԱՅԵԱՆՑԻ
ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ
ԲԱԳՈՒ քաղաքում ընդունվում են ամեն տեսակ գրքեր կօմիսիայով վաճառելու համար. Հասցէն. Баку, книжная торговля, Седрака Тараянца. 10—10 (և. շ.)

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
MESSAGERIES MARITIMES
(ՄԵՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)
կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ԼՕՆԴՕՆԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ մէջ և փոխադարձ
Ուրբաթ, 5/17 ապրիլի դուրս կը գնայ ԲԱԹՈՒՄԻՑ DOURO (ԴՈՒՐՕ) շոգենաւը, նաւապետ BOUIS (ԲՈՒԻՍ) դէպի Կ. Պօլիս, Մարսէլ, Հավր, Լօնդօն, մտնելով և միջանկեալ նաւահանգիստները:
Ագէնտները՝ ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ պ. Գ. ԷՍՍԷՆԺԷՐ, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ԳԷՈՐԳ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆՑ, իսկ ԲԱԳՈՒԻ մէջ՝ ԳՕԼԴԼՈՒՍ: 2—2

Լոյս են տեսել
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
հետևեալ գրքերը.

ԼԱԼՕ, Թիւրքահայերի կեանքից (սպառված)	5 կ.
ԽՕԼԵՐԱ և նրա առաջն առնելու միջոցներ	5 ›
ԱՅՆՏԵՂ ԵՒ ԱՅՍՏԵՂ, Գրիգոր Արծրունու	10 ›
ԱՐՆԱԳԻՆ, Լէօի, (սպառված)	7 ›
ՊՍՏԻԿ Է ԲԱՅՑ ՉՍՏԻԿ Է, Լունկեվիչի (սպառված)	5 ›
ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ՏԻԿԻՆ	5 ›
ՄՏՔԻ ՄՇԱԿԸ, Խ. Մալումեանի	50 ›
ԼԻՐ ԹԱԳԱՒՈՐ (ըստ Շէկսպիրի)	5 ›
ԻՆՁ Է ԿԱՑԾԱԿԸ	5 ›

Թիֆլիս. Խ. Մալումեան.

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 1 Апрѣля 1891 г. Типографія Канцел. Главнонач. Гражданск. частью на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская ул., д. каз.